

Tiwei Pol Kewisik Ken Mit Ne Wit Efesas Menmen me tiwei ik

Pol katip mit ne Efesas him gude 1:1-2

Him me Krai ketike mit narak ne sios 1:3-3:21
Menmen mit ne weiwik me God hir nanisesim
4:1-6:20

Pol katip mit ne Efesas him mikaru 6:21-24

¹*Hi Pol nipaa God hanhana hirak kehimitena hi aposel ke Krai Jisas hi hatip mit him marak. Hi hewis tiwei ik ken yi mit miyapir ne God yi yau yeit wit Efesas, yi yises him me Krai Jisas.

²*Hi hanhan God hirak Haai kiau, hirak ketike Mitik Iuwe Jisas Krai hirakit tatrekyi yaaim, yi eiyu werek werek.

God hirak kewetai menmen yaaim mentar Krai Jisas

³*Haiu emwenpipi niuk me God hirak Haai ke Mitik Iuwe kiau Jisas Krai. Hirak kerekyei yaaim kentar haiu mit ne Krai, te God hirak kewetai menmen marak yapirwe me wit kirak.

⁴*Nipaa hirak ap kewis ti ketike nepni wen au, hirak kehimitenai haiu mit narak mentar haiu ne Krai, te God hirak kerekyei haiu emu han yaaik prar prar, te menmen enum mau han kiau au.

⁵*God nipaa hanhan haiu mit te hirak han kitet

---

* **1:1** Ro 1:1, 7; 1Ko 1:1; Kl 1:1; Ap 18:19-21; 19:1   * **1:2** 2Ko 1:2;

Kl 1:2   * **1:3** Ef 2:6   * **1:4** Jo 15:16, 17:24; 2Te 2:13; Ef 5:27; Kl

1:22   * **1:5** Jo 1:12

kakrekuei haiu n̄kerek n̄rak mentar Jisas Krai.
 6 *Te haiu emwen̄pi niuk m̄rak mam̄ntar h̄rak
 kerekuei haiu yaain iuwe keriuwe H̄m̄n Yaaik
 ke Krai kerek God hanhanek.

7 *Krai n̄paa kaa, hemkre m̄rak mewen, te
 h̄rak kaktaihis me menmen enum God kakriak
 m̄t em. H̄rak kesak menmen enum haiu
 m̄riakem. Krai h̄rak kerekueiyem kentar h̄rak
 hanhan haiu m̄t w̄senum. 8-9 *God kertei
 menmen w̄senum te h̄rak kises menmen n̄paa
 h̄rak han kitet h̄rak kakriakem, te h̄rak kewepaiyap̄r
 menmen h̄rak hanhan kaknipem kakri-
 uwe Krai. 10 *Menmen God han kitetim h̄ram
 mar im: Maain w̄ h̄rak han kitet h̄ram yaaim
 h̄rak kakri menmen yap̄rwe me t̄i metike men-
 men me wit k̄rak h̄ram mamnen mam̄t niut̄p,
 te Krai kakin̄n kaku naanmampre menmen
 yap̄rwe.

11 *Menmen yap̄rwe mamnen mam̄r ke God
 han kitet h̄ram mamnen. God kehimītenai
 haiu m̄t n̄rak meriuwe Krai mentar menmen
 h̄rak n̄paa enum eik h̄rak han kitet kakriakem.

12 God k̄riak menmen im te haiu m̄t kerek min̄n
 mises h̄m me Krai, haiu emwen̄pi niuk m̄rak
 iuwe. 13 *Yi ȳre haiu m̄t me w̄ n̄paa yi yemtau
 h̄m me God p̄ke kaktihis, yi yises h̄m me
 Krai. Yi yisesik epei au, God kehimīteni yi n̄rak
 yeriuwe God H̄m̄n Yaaik. H̄rak keriuwetek
 kan kau kekue yi m̄t kar ke n̄paa h̄rak kat̄p
 h̄rak kaksiuwerek. 14 *God keteiknai maain

* 1:6 Mt 3:17; Kl 1:13 * 1:7 Ef 2:7; Kl 1:14, 20 * 1:8-9 Ro
 16:25 * 1:10 Ga 4:4; Kl 1:16, 20 * 1:11 Ro 8:28-29 * 1:13
 Kl 1:4-6; Ef 4:30 * 1:14 2Ko 1:22

haiu mamit menmen mirak yaaim hirak ketpim me mit hir nisesik. Hirak keteiknaiyem keriuwe Himin Yaaik kirak kerek hirak kewetaiyek. Menmen im meteiknai God kaktaihis haiu mamu mamtikerek. God kakit niuk iuwe kakintar menmen im hirak nepei kiriakem.

Pol kitehi God kakikaap mit ne Efesas hir nanirtei menmen werek werek

¹⁵ *Hi kerekek hentar hi hemtau yi yises him me Mitik Iuwe Jisas, yi han tewenin mit miyapir yapirwe ne God, ¹⁶ *hekrit hekrit hi hatip God hirak yaaik kentar yi mit miyapir. Hi han kitet yi mit, ¹⁷ *te hi hitehi God hirak God ke Mitik Iuwe kiau Jisas Kraiss, hirak Haai kiau, haiu mewenipi niuk mirak, hi hitiwekhi hirak kakikepi yi han kitet menmen mirak werek werek, te yi eiyirtei him mirak werek werek, te yi eiyirtei God hirekes werek werek. ¹⁸ *Hi hanhan hirak God kakikepi, te yi eiyirtei eiyikre han ki hiram mekam menmen hirak kenini yi yaitiwem, yi eiyirtei menmen kerek nipaa hirak katip kakwetaiyem, hiram menmen yaaim iuwe. ¹⁹ *Hi hanhan hirak kakteikni yi eiyirtei menmen mirak iuwe mamkaap haiu mit haiu kerek mises him mirak. Menmen mirak hiram iuwe, te haiu ap maminkerem au. Menmen im maamkaap haiu mit mamir ke ²⁰ *hiram mikaap Kraiss wi nipaa hirak kaa, te God kikiak kekrit keriuw-erem, hirak kewisik kau ketikerek keit wit kirak

---

* **1:15** Kl 1:4   * **1:16** Kl 1:3; 1Te 1:2   * **1:17** Kl 1:9   * **1:18**
Ef 4:4; Kl 1:12   * **1:19** Kl 1:11   * **1:20** 2Ko 13:4; Kl 2:12; Hi 1:3

naanmipre menmen. ²¹ *In ek Kraiſ kau en kinin menmen yapirwe meit wit ke God, o ti ik e. Hirak kinin tipir, herwe, gavman, menmen yapirwe mepu in metike menmen meiyam maain mamkaru mamnen. ²² *God epei kewis menmen yapirwe mamises him me Kraiſ, hirak God kehimitanek hirak kinin naanmipre menmen yapirwe me mit ne weiwik mirak. Hirak kire paan, ²³ *haiu mit miyapir ne weiwik me God haiu mire yink kirak, haiu mekepik hirak kepu kire Mitik Iuwe, hirak hirekes kau kerer menmen yapirwe.

2

God kenip haiu mit kerek nipaa haiu mire mit naa in ek haiu mepu metike Kraiſ

¹ *Nipaa yi mit miyapir yi yire mit epei naa yentar yi yeweikin sip yewet God, yi yirak enum. ² *Me wi eim yi yises menmen enum me ti. Nipaa yi yises menmen enum me mitik iuwe Seten kerek kinin naanmipre tipir, teket maam, herwe, menmen enum. In ek, hirak kinin naanmipre mit kari han ke mit kerek nipaa hir neweikin sip newet God. ³ *Nipaa haiu mit haiu mar ke mit enun en. Haiu mises menmen haiu hanhanem. Haiu mirak menmen enum han kiau hanhan haiu mirakem, te maain God kakrekyei enum kakraiwaank kakir ke mit han en.

---

* **1:21** Kl 1:16, 2:10   * **1:22** Sam 8:6; Mt 28:18; Ef 4:15   * **1:23**
 Ro 12:5; Kl 1:18; Ef 4:10   * **2:1** Kl 1:21, 2:13   * **2:2** Kl 3:7; Ta
 3:3; Jo 12:31; Ef 5:6, 6:12   * **2:3** Kl 3:6

4-5 *Menmen enum nɪpaa haiu mɪriakem hɪram meraiwaank te haiu mami. Te God hɪrak han tewenɪnai wɪsenum keriuwe menmen mɪrak, te hɪrak kenipai haiu mamu mamtike Krai. God pɪke ketihis kentar hɪrak hanhani. 6 *Hɪrak God kekeleyei haiu mɪt metike Krai, haiu mepu en metikerek, haiu maminɪn naanmamre menmen. 7 *God kɪriak menmen im kentar wɪ im ere maain hɪrak kakteikɪn menmen yapɪrwe han kewim markeim hɪrak han tewenɪn haiu mɪt keriuwe menmen Jisas Krai kerekyeyem. 8 *Yi epei yises hɪm me Krai, te God hanhani hɪrak kaktihis. Yi ap yɪkaap hɪras au. God kerekek kerekyiyem weinɪm. 9 *Yi ap yɪriak menmen yaaim, te God ketihis au, te mɪtik kiutɪp ap kakwenɪpi hɪrekes kaktɪp hɪrak iuwe taau! God kerekek! 10 *God kenipai (o kerekyei) haiu mɪt haiu mɪre mɪt nɪrak mentar haiu mises hɪm me Krai Jisas. Nɪpaa God kehimitan menmen yaaim, te hɪrak kenipai haiu emisesim mamriak menmen yaaim keremem.

Krais kari weiwɪk wik men mɪre miutɪp

11 *Yi han ekitet nɪpaa ein mɪt ne Isrel nerekir yɪnk kɪr neteikɪn mɪt hɪr nises God. Hɪr newis niuk mi yi mɪt enun ap yerekir yɪnk ki te yi ap yises God au. Nɪpaa yi yɪre mɪt ne weiwɪk ham. 12 *Nɪpaa yi yetari Krai, yi ap ne weiwɪk me mɪt ne Isrel au. Nɪpaa God kewet mɪt han hɪm mɪrak

* 2:4-5 Lu 15:24, 32; Ro 6:13; Ef 2:1; Ap 15:11 * 2:6 Kl 2:12

* 2:7 Ef 1:7 * 2:8 Jo 4:10; Hi 6:4 * 2:9 1Ko 1:29-31; 2Ti 1:9

* 2:10 Ta 2:14 * 2:11 Ef 5:8 * 2:12 Kl 1:21; Ro 9:4; 1Te 4:13

h̄ir netikerek nekiyan nau neit, te yi au. Yi ap yau t̄i ik yemer̄ir menmen yaaim mamnen au. Te God ap kaku kaktikewi taau!

¹³*Te in ek yi kerek n̄ipaa yi yetari menmen im hi epei hetpiyem, yi ȳire m̄it h̄ir nepeit yan̄im̄in. In ek Krai keriuwe hemkre m̄irak mewen h̄irak kaa, h̄irak keithis yi m̄it miyap̄ir, te in ek yi nepei yises h̄im me God. ¹⁴*Krais h̄irekes kerekyei haiu m̄it miyap̄ir mekiyan mau meit. N̄ipaa m̄it ne weiw̄ik me Isrel h̄ir enun nepan neriuwe m̄it ne weiw̄ik ham nerer wit wit. Te in ek Krai kaa keriuwe ȳink k̄irak, h̄irak kenipai m̄it miyap̄ir merer wit wit haiu mau niut̄ip. H̄irak keremir menmen m̄iwaai n̄im̄in me haiu m̄it kerek n̄ipaa menipai haiu wik mar ke m̄it̄ik kewen n̄iwa keit ni. H̄irak kenipek k̄ire ni miut̄ip. ¹⁵*N̄ipaa Krai h̄irak kaa kenip h̄im Moses kewis̄im mau t̄iwei kerek m̄it ne Isrel nisesim, h̄iram menmen wein̄im, te h̄irak kaknip m̄it ne weiw̄ik wik h̄ir nanre ȳink kiut̄ip h̄ir nekiyan nau neit. ¹⁶*Krais kaa kent̄ar nu tentarak̄it, te h̄irak keremir menmen menipai haiu m̄ire wik h̄iram maa. H̄irak keriyei haiu m̄ire m̄it miyap̄ir ne weiw̄ik niut̄ip, haiu mekiyan mau meit mises God. ¹⁷*Krais h̄irak kan t̄i kewepyap̄ir h̄im yaaim kat̄ip haiu m̄it mamtike God mamkiyan mamu mam̄it. H̄im im epei man yi m̄it yi ȳire m̄it h̄ir nerp yan̄im̄in, yi ap yises God au. H̄im im yi yetike m̄it h̄ir nises God h̄ir n̄ire m̄it nau menep netike God. ¹⁸*Haiu weiw̄ik wik haiu meriuwe God H̄im̄in Yaaik haiu

* **2:13** Kl 1:20 * **2:14** Ais 9:6; Kl 2:14; 1Ko 12:13 * **2:15** 2Ko 5:17 * **2:16** Kl 1:20, 22 * **2:17** Sek 9:10; Ais 57:19 * **2:18** Ef 3:12

niut+p hirak keriyei haiu men God Haai mentar menmen Kraiss kerekyeiyem.

Haiu mit mises God haiu mire winak kirak

19 *Te in ek yi ap yire mit hir ap wit mei mir au. Yi yire weiwik miut+p yetike mit miyapir nises God. Yi nikerek ne God. 20 *Yi yire winak God kimaak. Haiu mit aposel metike mit profet kerek mewepyapir him kerek God ketpaiyem, haiu mire teinik kerek mit nekin hei em me winak. Jisas Kraiss hirekes kire teinik mitik iuwe kerp nimin kinan winak siup. 21 *Hirak kerekek ketenen nu me winak siup hiram tokim mau meit. Hirak kenip winak ik kakre iuwe, hirak kakre winak yaaik Mitik Iuwe Kraiss kaku kakikrerek. 22 *Yi mit miyapir ne Kraiss, te God kiriak yi mit en, yi yetike mit han nises him mirak, yi yapirwe yar ke winak ke God kewik keriuwe God Himin Yaaik.

3

Menmen Pol kiriakem me mit ap ne wewik me Isrel

1 *Hi Pol kerek hepu winak enuk ke gavman hentar hi hatip yi mit ap ne weiwik me Isrel him yaaim me Kraiss, hi hitehi God ke yi mit miyapir. 2 *Hi han kitet yi epei yemtau God hanhana kehimitena hi hirak menmen mirak ekepi yi mit miyapir. 3 *God kewepyapir menmen

---

* **2:19** Ef 3:6; Hi 12:22-23   * **2:20** Mt 16:18; 1Ko 3:11   * **2:21**
 Ef 4:15-16; Kl 2:19; 1Ko 3:16   * **2:22** 1Pi 2:5   * **3:1** Ef 4:1; Fl
 1:7, 13; Fm 1:1, 9   * **3:2** Kl 1:25   * **3:3** Ef 1:9-10; Kl 1:26

nɪpaa hɪrak kepakɪnem, hɪrak keteiknewem, te hi herteiyem. Nɪpaa hi hewisiyem mau tɪwei.
 4 Yi eikinaam, te yi eiyɪrtei hi hertei werek werek menmen me Kraiɪs nɪpaa God kɪsawɪnem meit. 5 Mɪt nɪpaa nepɪtariyem, te in ek God kewepyapɪrem keteikɪn haiu mɪt kerek hɪrak kehimɪtenai haiu profet metike aposel nɪrak hɪrak keteiknaiyem keriuwe God Hɪmɪn Yaaik.
 6 *Hɪm hɪrak kewepyapɪrem hɪram im: Mɪt ap ne weiwɪk me Isrel, God kenipi hɪr netike mɪt ne weiwɪk me Isrel, hɪr yapɪrwe nanɪt menmen miutɪp, hɪr nɪre yɪnk kiutɪp ke menmen God katɪp kakwetaiyem kakɪntar menmen Kraiɪs kerekyeiyem.

7 *Me hɪm yaaim im God kenipa hi mɪtik ke hi hatɪp mɪt han em. Hɪrak hanhana kekepa keriuwe menmen mɪrak manpenuk, te hi hɪrɪak menmen hɪrak ketpewem. 8 *God hanhana kehimɪtena hi kerek hi hɪkaru ke mɪt yapɪrwe nises God, hɪrak kehimɪtena hi hatɪp yi mɪt ap ne weiwɪk me mɪt ne Isrel hi hetpi hɪm yaaim me Kraiɪs. Hɪm yaaim me menmen yapɪrwe Kraiɪs kerekyeiyem, mɪt hɪr ap nanɪrtei hɪr o as mɪram o iuwe mɪram marmeim te mamɪsi taau! 9 *Hɪrak kehimɪtena hi akaap mɪt yapɪrwe hɪr nanɪrtei karkeik te God kakɪrɪak menmen nɪpaa hɪrak kepakɪnem. God nɪpaa kɪrɪak menmen yapɪrwe kehanem nɪpaa enum eik ere in. 10 *Hɪrak kehanem te in ek hɪrak kakteikɪn tɪpir, herwe, tekek maam, Seten o ensel nɪrak yaain neit wit

---

* 3:6 Ef 2:13, 16-19   * 3:7 Kl 1:23, 25   * 3:8 1Ko 15:9-10; Ga 1:16; Ef 1:7   * 3:9 Ro 16:25; Kl 1:26   * 3:10 Ro 11:33; 1Pi 1:12

kirak, hirak kakteinor hirak God hirekes kertei menmen yapirwe werak werak keriuwe menmen yaaim mit miyapir ne weiwik mirak hir niriakem. ¹¹ God kirak menmen im kises han kirak nipaa hirak han kitet kakriakem keriuwe menmen Mitik Iuwe kiau Jisas Krais kiriakem me wi hirak kaa. ¹² *Haiu mises him me Krais Jisas, te haiu ap minaa'in God au. Haiu mertei haiu mamno mamitiwekhi me menmen, hirak ap te kakweikin sip kakwetai. ¹³ *Hi etpi te yi ap han ekiperper eiyintar menmen enum man merewaank mentar hi ekaap yi mit au emit! Yi han yaaik eiyu eiyintar yi yayit niuk iuwe yeriuwe menmen merewaank me yi mit.

Pol hanhan mit ne Efesas hir nanirtei Jisas Krais hanhani

¹⁴ Hi han kitet menmen iuwe God kiriakem, te hi hinapipi hewen ninip hitehi God Haai menmen. ¹⁵ God hirak kewet mit ensel neit wit kirak o haiu mit meit ti kewetai niuk mirak. ¹⁶ *Hi hitehi God te hirak kaksiuwe Himin Yaaik keriuwe menmen mirak iuwe manp enum hirak kakno kakikre han ki, te yi han tokik eiyu eiyit. ¹⁷ *Te yi yises him me Krais werak werak, te hirak kaku kakit kakikre han ki. Hi hitehi God hirak han tewenini te menmen mirak iuwe, hiram mamkepi yi hanhan eiriuwehan. Te yi eiyu han tokik eiyir ke nu nekenpi mekre ti metenen nu o teinik mitik kekere hei ketenen winak siup, te hirak tokik kerp. ¹⁸ *Menmen im maamkaap yi mit miyapir yetike mit miyapir han ne God nerer

* **3:12** Jo 14:6; Ro 5:2; Hi 4:16   * **3:13** Kl 1:24   * **3:16** Kl 1:11

* **3:17** Jo 14:23; Kl 1:23, 2:7   * **3:18** Kl 2:2

wit wit, te yi eiyırteı markeik te Kraıs hanhani. Hıram iuwe min+n nepni, hıram mamno mamre nokim, hıram mamno kesiyen. Hırak hanhanai wısenum. ¹⁹ *Hi hanhan yi eiyırteı haiu mıt ap te mamırteı werək werək marmeım te Jısas hanhanai. Hi hanhan menmen yaaım mau mekre God hıram mamnen yi mıt, te yi han ki eku ekriıwerem.

²⁰ *Hi hanhan hırak God kerek kırıak menmen iuwe kekre han kiau min+n menmen haiu mitıwekhiyem o han kitetim kerıuwe menmen iuwe hırak kewisım mekre haiu mıt. ²¹ Hi hanhan haiu mıt miyapır yapırwe ne weıwık me God haiu emwenıpi niuk mırak mentar menmen Jısas Kraıs kırıakem. Haiu emwenıpi niuk mırak ere tipmain tipmain enum eik. Mepır keremem.

4

Haiu mıt miyapır kerek mises hım me God haiu mire yınk ke Kraıs

¹ *Hi Pol kerek hepu wınak enuk ke gavman hentar hi hırıak menmen me Mıtık Iuwe Kraıs. Hi etpi hım manp te yi eiyises hım me God werək werək kerek nıpaa God kehımıteni yi eiyisesim.

² *Yi ap eire iuwe au. Yi yemtau hım me mıt han yi eiyisesim, yi yewen+n han ki me menmen mıt nerekyiyem, yi ap han enuk waswas me menmen ni yinan nerekyiyem au. ³ *God Hımın Yaaık kenip yi mıt yi yau han kiutıp te yi wen han ekıkrit eiyu han kiutıp. Menmen im haiu

---

* **3:19** Kl 2:10   * **3:20** Kl 1:29   * **4:1** Ef 3:1; Kl 1:10   * **4:2**
Kl 3:12-13   * **4:3** Kl 3:14-15

m̄r̄iakem h̄iram mar ke waai mesenek menmen h̄iram menipai haiu m̄ire niut̄ip. ⁴*Haiu m̄it miyap̄r yap̄rwe haiu ȳnk kiut̄ip ke Krai, God H̄im̄n Yaaik kau kekrai. H̄iram im em miut̄ip m̄ire menmen miut̄ip yi wen yemeriȳwem God kakwetiye m̄ yentar n̄ipaa God kehimīteni yi yis-esik. ⁵*M̄it̄ik Iuwe Krai kiut̄ip kerekek kepu. Haiu m̄it m̄ises menmen m̄irak miut̄ip. W̄i n̄ipaa m̄it n̄ikrai neriuwe t̄ipar h̄ir nekine niuk miut̄ip nektenai. ⁶*God kiut̄ip kerekek kepu, h̄irak Haai ke haiu m̄it, h̄irak kin̄n naanm̄iprai haiu m̄it yap̄rwe, h̄irak k̄ir̄ak menmen ken n̄im̄n ke haiu m̄it, h̄irak kepu kekre haiu m̄it. ⁷*Krai epei kewetai menmen yaaim mamkaap haiu m̄it ne weiw̄ik me God. God epei kewet haiu m̄it niut̄ip niut̄ip me menmen m̄irak yaaim iuwe. ⁸*H̄im me God n̄ipaa m̄it newis̄im mau t̄iwei mat̄ip me menmen im. H̄iram mat̄ip mar im:

“Me w̄i Krai epei ken wit ke God, h̄irak keithis m̄it miyap̄r yap̄rwe kerek n̄ipaa h̄ir nau netike Seten h̄ir nar ke m̄it enun nau w̄inak enuk ke gavman.

Krai ketorhis keriyei ker̄i ken kewet haiu m̄it menmen yaaim m̄irak.” ⁹*Kenmak h̄im mat̄ip: “H̄irak ken wit ke God kau niu ein?” H̄iram metpim mentar h̄irak kin̄n k̄inaaiw̄r wit k̄irak kekiuwe kan kau kekre n̄im̄n ke t̄i n̄im̄n ke wit kerek m̄it epei naa h̄im̄n k̄ir kewi. ¹⁰H̄irak kerek kekiuwe kan t̄i, h̄irak kerekek p̄ike ken kau

* **4:4** Ro 12:5; Ef 2:16, 18   * **4:5** Jo 10:16   * **4:6** 1Ko 12:6

* **4:7** Ro 12:3, 6   * **4:8** Sam 68:18; Kl 2:15   * **4:9** Jo 3:13

niu ein kin+n nepni ken wit ke God, te h̄rak h̄im+n k̄rak kau kerer wit wit. ¹¹ *H̄rak kerekek “kewet m̄t menmen m̄rak,” h̄rak kehim̄tan m̄t han h̄r n̄re aposel, h̄r nat̄p m̄t menmen Krais k̄riakem. M̄t han h̄rak kehim̄teni h̄r n̄re profet, h̄r newepyap̄r h̄m me God. M̄t han h̄rak kehim̄teni h̄r n̄re evanselis, h̄r nat̄p m̄t h̄m me God nari han k̄r te h̄r enisesim. M̄t han h̄rak kehim̄teni h̄r n̄re pasto o tisa, h̄r naanempre m̄t miyap̄r h̄r nekepi h̄r nises h̄m me God. ¹² *Krais kewet haiu m̄t menmen im, te h̄ram mamkaap haiu m̄t miyap̄r haiu mamriak menmen m̄rak te haiu m̄t ne weiw̄k me God, haiu mamre ȳnk ke Krais, haiu mamre m̄t iuwe me menmen me God. ¹³ *Menmen im mamno ere haiu m̄t mau han kiut̄p me menmen me God haiu mis-esim, haiu mau han kiut̄p me menmen haiu merteyem me Krais, te haiu mamre m̄t iuwe yaain mam̄r ke Krais. ¹⁴ *Haiu mar im, te haiu in ere maain ap mamre n̄kerek netari menmen. Haiu ap mises h̄m enum me memitetp̄n. M̄t nisesim h̄r nar ke kanu kenterer wan eik, h̄rak k̄niu kew̄rek kepno in kepno ein. M̄t kerek nises h̄m enum me m̄t kerek h̄r nari han ke m̄t neriuwe h̄m h̄r h̄ras han kitetim netpim. ¹⁵ *Au, haiu hanhan h̄ras mat̄p h̄m yaaim me God emisesim, te haiu

---

* **4:11** 1Ko 12:28   * **4:12** 2Ti 3:17   * **4:13** Kl 1:28   * **4:14**
 1Ko 14:20   * **4:15** Ef 1:22, 5:23; Kl 1:18

mepno ere haiu mire mit iuwe haiu mar ke Krai. ¹⁶ *Krais hirak kire paan hirak kin+n naanmipre haiu mit haiu mire y+nk kirak, te haiu miriak menmen mire hirak kehimitan haiu niutip niutip mamriakem. Haiu mit haiu mire his, hit nekeni, naan, te haiu mamkaapan, te haiu mamu y+nk kiutip. Haiu mamriak menmen mar im, te haiu mamre iuwe haiu han teweninan.

Mit nises God hir enweik+n sip enwet menmen me n+paa

¹⁷ *In ek hi hekrehir ke Mitik Iuwe Krai Jisas hi hetpi him manp. Yi in ere maain ap te yi eiyises menmen mit ap ne weiwik me God hir niriakem au emit. Hir han kitet menmen hiram enum weinim. ¹⁸ *Han kir hirak kire mitik ke witaan ken ap ketenen si au. Hir niriak menmen enum nises menmen God kineinim nentar hir netari menmen me God, nekre han kir hir nineinim. ¹⁹ *Te hir ap y+nk enuk au. Hir hanhan iuwe te hir nanises menmen enum me nariyanhis neweninem, han kir kekrit te hir niriak menmen enum enum nisesim wisenum.

²⁰ Yi mit miyapir ap yemtau haiu metpiyem yi yises him me Krai mar im taauye! ²¹ Hi hertei yi epei yemtau him me Krai, hir mit nan netpi him yaaaim mirak. ²² *Hir netpi him mar im: “Yi n+paa yi yises han ki enum. Hiram menmen enum me memitetpin, hemkre menepam me menmen, te hiram mewaank hiremes meriuwerem.” Hir mit natip menmen im yi eiweik+n sip eiwetiwem

---

* **4:16** Kl 2:19   * **4:17** 1Pi 1:14; Ro 1:21   * **4:18** Ef 2:12   * **4:19**
Kl 3:5   * **4:22** Ro 8:13; Kl 3:9

einopin eikeipniwem. ²³ *Yi yirak menmen im, te God eknip han ki hirak yaaik ekriuwe Himin kirak Yaaik. ²⁴ *God kirak han ki hirak yaaik. Hirak kenip han ki kakir ke han kirak, te han ki ekises menmen yaaim ekriak God kaktike mit em.

²⁵ *Te yi mit miyapir yapirwe niutip niutip einopin eikeipin menmen enum me memitetpin, eiwenin him menmen, eiyir ke mitik kenemtin laplap kerek hapik mewim kewirem men pin. Yi niutip niutip eitip him yaaim keremem eiriuwe ni yinan eiyintar haiu mit yapirwe haiu niutip niutip pinan me yink kiutip ke Kraais. ²⁶ *Wi yi han enuk eiriuwe menmen enum, yi naanempre hiras eiwenin han ki te yi ap eirak menmen enum eiyinterim. Yi ap han enuk han ekitet menmen im yapirwe au emit. Wi miutip kerekek. ²⁷ Te haiu ap emwis Seten kakri han kaiu haiu mamriak enum. ²⁸ *Mit miyapir kerek nipaa ere in nekintip menmen hir pike nanriakem meiyam au emit! Hiram epei au! In ek hir enriak menmen yaaim enriuwe his mir, te hir nantenen menmen yapirwe te nanwet mit enun netenen menmen auri nankepi nanriuerem. ²⁹ *Yi ap eitip him enum emike him ki au. Yi eitip him yaaim hiram mamkaap mit han hir nanimtau him mi, te hir enu werek werek. ³⁰ *Yi ap einip God Himin Yaaik han enuk ekriuwe menmen yi yirakem kentar hirak kerekek kehimiteni, te

---

* **4:23** Ro 12:2   * **4:24** Jen 1:26; Kl 3:10   * **4:25** Kl 3:8-9; Sek 8:16   * **4:26** Sam 4:4; Je 1:19-20   * **4:28** 1Te 4:11   * **4:29** Ef 5:4; Kl 3:8, 4:6   * **4:30** Ais 63:10; 1Te 5:19; Ef 1:13-14

maain God kaktihis yi yayu eitikerek. ³¹ *Yi eiweik'in sip eiwet menmen enum me yi yine han enuk hekrit hekrit, yemtaant'wo, o yi yanuni yeriuwe menmen. Yi ap eit'ip yehiak yene mit, o yesiuwe h'im, te yi hanhan eiriak mit menmen enum eiriuwerem au emit. ³² *Te yi eiriakan yaaim, han etwen'nan, yi eiyisak menmen enum mit han nerekyiyem, yi eit'ip h'iram menmen wein'im. Yi eiriakem eiyir ke God. Hirak kesak menmen enum haiu mit miriakem mentar menmen Krais kiriakem, te hirak kat'ip h'iram menmen wein'im.

5

Haiu mit miyapir emises menmen yaaim

¹ *God epei hanhani kesak menmen enum yi yir'iakem, te yi eiyisesik eiyir ke nikerek n'irak h'ir nisesik. ² *Yi han etwen'nan eiyir ke Krais n'ipaa han tewen'inai hirak kaa te kekepai. Hirak kaa, te menmen im hirak kiriakem h'iram mire menmen mit newepwarem h'iram min'in yaaim mit newet God em.

³ *Yi mit miyapir ne God, te yi ap yimen'ip'in yatipan me menmen enum me yisesan yir'ran, o menmen enum me y'ink enuk o menmen me hemkre menepam au emit! ⁴ *Yi ap eitipan me menmen enum menip mit y'ink enuk neriuwerem, o h'im wein'im wein'im, o h'im hir han enuk neriuwerem au emit. Yi eitipan eiwen'ipi niuk

---

* **4:31** Kl 3:8   * **4:32** Mt 6:14, 18:22-35; Kl 3:12-13   * **5:1** Mt 5:48   * **5:2** Ro 14:15; Ga 2:20; Hi 10:10; Eks 29:18   * **5:3** Kl 3:5
* **5:4** Ef 4:29

me God keremem. ⁵*Yi epei yertei werek werek menmen im. Mît kerek hîr enun nariyanhis newenînem o mît enun nises menmen enum, o mît enun hemkre menepam neriuwe menmen hîram enum mar ke mît newepwar menmen newet tîpir em. Yi yertei mît nar in en, hîr ap te nanîno nanu nantike God ketike Jisas Kraiss taau!

⁶*Yi ap eiwis mît hîr nanmitipîr nanriuwe hîm weinîm hîr natîp menmen im enum hi epei hetpiyem hîram yaaim au emît. Hîr nemipîr, te God kaknep mît kerek hîr nises menmen enum hi epei hetpiyem. ⁷Yi ap eiyisesi eiyîr ke menmen enum hîr nîriakem eiyîntar God kaknîp. ⁸*Nîpaa yi yar ke mît ne wîtaan yeke tî yen, te in ek yi kerek yi mît miyapîr ne Mîtik Iuwe Kraiss. Yi yar ke mît miyapîr neke tî ne wepni (o yanm), te yi eiyises menmen yaaim keremem. ⁹Menmen yaaim mît nisesim, hîram mîre wepni (o yanm) kîr, hîram meteikîr mekam yaaim, mekam hîram mises hîm me God, mekam hîram hîm yaaim. ¹⁰*Yi han ekitet mekam yi eiyisesim hîram mamriak Mîtik Iuwe God han yaaik. ¹¹*Yi ap eiyises menmen enum mîre wîtaan toto mît enun nîriakem. Au, yi eiwepyapîr mît in em, yi eiyîtpor menmen hîr nisesim hîram enum. ¹²Menmen enum mît nîriakem nepakînem, hi yînk enuk te hi ap etpiyem au emît! ¹³*Yi yewepyapîr menmen yapîrwe mît enun nîriakem, hîr nanîrtei hîram yaaim o enum. Im em hîram mîre wepni (o

---

* **5:5** 1Ko 6:9-10; Kl 3:5   * **5:6** Kl 2:4, 8; Ro 1:18   * **5:8** Ef 2:11, 13; Kl 1:13; 1Pi 2:9; Jo 12:36   * **5:10** Ro 12:2   * **5:11** 2Jo 10-11
* **5:13** Jo 3:20-21

yanm) kír te mít nanír menmen. Yi yewepyapír menmen enum, híram au mami. Im em híram míre mítík kíman si kekre wínak, menmen me toto híram mami, si mír mepu keremem. ¹⁴*Mar keremem te híam me God mau tíwei matíp mar im:

“Ti mítík kerek ti haa híwaai, ti píke ekrit, te Kraís kaknen kaku han kit. Hírak kíre wepni (o yanm) kír kenep ein ein.”

¹⁵ Te yi naanempre híras me menmen yi yíríakem. Yi ap eíríak menmen míre mít hír nepítari menmen. Au, yi eíríakem emír ke mít hír nertei menmen yapírwe. ¹⁶*Wí im híram enum, mít hír níríak enum, te yi naanempre wí miutíp miutíp te yi eitíp mít híam yaaim me God te mít nanírteiyek. ¹⁷*Te yi ap eiyises menmen enum au emít! Yi eiyises menmen Mítík Iuwe God hanhan yi eiyisesim.

¹⁸*Yi ap eiyím típar si enum te yi yetaritari eíríak menmen enum. Au, yi eiwis God Híamín Yaaik eku ekíkire han ki akiníni naanmamri me menmen yi yairíakem. ¹⁹*Yi yetike ni yinan yi eitípan híam me God, yi eiyine henye me God. Yi eiyine henye, yi eiwenípi niuk me Mítík Iuwe God eiriuwe híam mi, yi eíríam tukín, wekínp, heurek, menmeyam te yi han yaaik iuwe eiri-uwerem. ²⁰*Menmen yapírwe kerek mamnen, hekrit hekrit yi eiwenípi niuk me God Haai kaiu mentar Mítík Iuwe kaiu Jisas Kraís kerek nípa kekepai keriyei haiu men God.

---

* **5:14** Ais 26:19, 60:1; Ro 13:11   * **5:16** Kl 4:5   * **5:17** Ro 12:2;
 Kl 1:9   * **5:18** Lu 21:34   * **5:19** Kl 3:16; Sam 33:2-3   * **5:20**
 Kl 3:17

Pol katip him men mit miyapir hir neitan

21 *Yi eiyimtewan him me ni yinan yi eiyisesim eiyintar yi yises Krai, yi yewenipi niuk mirak.

22 *Yi miyapir yeit mikan ni, yi yemtau him me mikan ni yar ke yi yemtau him me Mitik Iuwe Krai. 23 *Yi yirak menmen im eiyintar mikan ni hir ninini naanempri nar ke Krai hirak kinin naanmpre mit miyapir hir nisesik. Hirak kaa, te pike kakithis haiu mit, hirak kire paan, haiu au haiu mire yink. 24 Yi miyapir yayimtau him me mikan ni yayisesim me menmen yapirwe yar ke haiu mit miyapir ne weiwik me God haiu memtau him me Krai haiu misesim.

25 *Yi mit epei yeit miyapir yi hanhani yar ke Krai hanhan haiu mit ne weiwik me God. Hirak kaa te kakikepai kaktaihis, 26 *te hirak kenip haiu mit haiu yaain mentar haiu mises him mirak, te mit han nikirai neriuwe tipar.

27 *Hirak kiriakem, te hirak kenip haiu mit ne weiwik miutip me God han kaiu hirak yaaik iuwe kire mit ap wikes o warep mewi au. Haiu yaain mar ke mite yaaip wetpen enu, Krai kaktaihis.

28 Kar ke Krai hanhan haiu mit miyapir, te yi mit hanhan miyapir ni. Yi hanhani yar ke yi hanhan yink ki. Mit kerek hanhan miyapir nir hiram mar ke hir hanhan hiras. 29 Mitik kei kiutip ap kinaain yink kirak kakimaanke au. Hirak naanmprewek kakwetiwek menmen, te hirak kaku werek werek kar ke Krai naanmpre haiu

---

* 5:21 1Pi 5:5   * 5:22 Jen 3:16; Kl 3:18; 1Pi 3:1   * 5:23 1Ko 11:3; Ef 1:22   * 5:25 Kl 3:19; 1Pi 3:7; Ga 1:4   * 5:26 Ta 3:5; Hi 10:10   * 5:27 2Ko 11:2; Kl 1:22

mít ne weiwík me God. ³⁰ *Hírak naanmíprai haiu mít kentar haiu mire yínk kírak. ³¹ *Krais ketike haiu mít ne weiwík me God, haiu mau yínk kiutíp, mentar hím me God mau tíwei matíp mar im:

“Mítík keimín kakít míte, hírak kaknaaiwir miye haai, hírak kaktike míte pírak nanu niutíp, hír nire yínk kiutíp.” ³² *Hím im yaaim, hi han kitet híram matíp me Krais ketike haiu mít ne weiwík miutíp me God. ³³ Te híram wen matíp yi mít niutíp niutíp hanhan miyapír ni yar ke yi hanhan híras. Miyapír yi eiwenípi niuk me mikan ni.

6

Pol katíp hím me miye haai netike níkerék ní

¹ *Yi níkerék yi eiyímtau hím me miye haai ni yentar God kehimíténi hír niníni naanmípri. Im em híram yaaim. ² *Hím me God mau tíwei matíp mar im: “Yi eiyímtau hím me miye haai ni eiyíntar híram keremem me hím me God minín matíp menmen yaaim God kakríak haiu mít em.” ³ Híram matíp mar im: “Yi eiyísesim, yi eiyu werek werek eiyu tí tito yapírwe.”

⁴ *Yi miye haai, yi ap eine níkerék ni eiyítpor enum enum yari han kíre ere híre nine han enuk nemtaantíwo neriuwi au emít! Au, yi eineri eiteiknor menmen God hanhan yi yapírwe yi eiríakem.

---

* **5:30** 1Ko 6:15; Ef 1:22-23   * **5:31** Jen 2:24; Mt 19:5   * **5:32**
 Rev 19:7   * **6:1** Kl 3:20   * **6:2** Eks 20:12; Mt 15:4   * **6:4** Kl
 3:21; Diu 6:7, 20-25; Sam 78:4; Pro 22:6

Pol katip him me mit hir nriak menmen me mit nri iuwe kerek ninini naanmpri

⁵ *Yi wok mit kerek yi yriak menmen me mit iuwe ni, yi eiyises him me mit hir ninini naanmpri yeit ti ik. Yi naanempre hiras te yi yerekyor yaaim yar ke yi yriak menmen me Krai. ⁶ Yi ap eiriak menmen yaaim te mit nantipare yi yaain keriyen au emit! Hekrit hekrit yi eiriak menmen eiyir ke mit hir nises Krai enriakem, yi eiyises menmen God hanhan yi eiriakem eiriuwe han ki. ⁷ Yi han yaaik eiriak menmen eiyintar yi yriak menmen me mit keriyen au. Yi yriak menmen me God. ⁸ *Yi yertei neimn hir wok mit hir nriak menmen me mit han, o neimn hir mit iuwe ninin naanmpre mit han, hir yapirwe nanriak yaaim, te hir nanit menmen mipiram me his me Mitik Iuwe Krai.

⁹ *Yi mit iuwe kerek yin n naanmpre mit wein n, yi eiriak menmen yaaim me mit ni. Yi ap eiytpor enum eineri, te hir enineini enisesi au emit! Mitik Iuwe Krai kepeit wit ke God, hirak kinini yetike mit ni naanmpri. Maain wi God hirak skelim mit, hirak ap han kitet ke mitik hirak iuwe o hirak weinik au. Hirak han kitet menmen mit nriakem mipiram.

Mit nises him me God hir nar ke mit ne ami hir netike Seten nenapan

¹⁰ *Hi etpi him im mikaru. Yi eiyu han tokik eiyiriuwe menmen iuwe manpenum ke Mitik

---

* **6:5** Kl 3:22-23; Ta 2:9-10; 1Pi 2:18   * **6:8** 2Ko 5:10; Kl 3:24-25

* **6:9** Kl 4:1; Ro 2:11   * **6:10** 1Ko 16:13

Iuwe Kraiſ hĭrak keweteiyem. ¹¹ *Yi eiwapĭn han ki eiriuwe menmen iuwe God keweteiyem, hĭram mar ke nopen kĭwapĭn yĭnk ki, te yi han tokik eiyu eiriuwe menmen enum me memipĭn Seten kakri han ki kakriuerem. ¹² *Haiu ap menepan metike mĭt au. Haiu menepan metike tĭpir enum mau nepni, Seten, tĭpir, herwe, teket maam, manmĭn o menmei ham hĭram minĭn naanmĭpre menmen enum me tĭ. ¹³ Te yi eiyĭt menmen me God mamkepi hĭram mar ke nopen, yipo henmik menmeiyam. Te maain wĭ enum mamnen yi eitike Seten yi einepan, yi yenepan epei au, yi wen eiyĭrp eiyu werek werek.

¹⁴ *Yi eiyu eiyĭt menmen mamkepi. Yi eiriuwet hĭm yaaim mamu mamĭkre han ki eiyĭr ke mĭt ne ami newis waai mau tu kĭr. Yi yĭrĭak menmen yaaim hĭram mar ke yi eiremĭnk tanĭk mau han pank.

¹⁵ *Yi eitĭp mĭt hĭm yaaim me God hĭrak hanhan kaktike mĭt nankiyan nanu nanĭt, hĭram mar ke yurik mĭt nemtĭn mau nopen hĭram mĭwapĭn hĭt mi te mĭt hĭr nĭr hĭt mi newĭr yipo nanmĭp au hĭr nanĭmtenim. ¹⁶ Yi eirĭak menmen im hi epei hetpim, yi wen han ekitet Jisas Kraiſ eiyisesik, te hĭram mar ke nopen hĭrak keseuni menmen enum tĭkaap, tĭnau, henmik o yipo te hĭram mamiwep yi mĭt au. Yi han ekitetik eiyisesik. Menmen im mamkepi te Seten kakwĭr menmen enum mĭrak mĭre si mamnep han ki kariuwerem au. Hĭram mamtĭnpĭn mamno mami mamĭt.

* **6:11** Ro 13:12; 2Ko 10:4; Ef 4:14   * **6:12** Jo 14:30; 1Pi 5:8-9

* **6:14** Ais 11:5; 59:17; 1Te 5:8   * **6:15** Ais 40:9; Nea 1:15; Ro 10:15

17 *God keriuwet Jisas kaa, te kakithis haiu mit. Yi han ekitet menmen im, te hiram mamkepi mamre wa hesnu mit nemiun mau paan. Yi eiyises him me God hiram mamir ke hine me his God Himin Yaaik keweteyem. 18 *God Himin Yaaik hirak kakikepi te hekrit hekrit yi eiyitehi God menmen, yi eiwenipi niuk mirak. Hekrit hekrit yi naanmamre hiras, yi ap eiyu yain yain au emit! Yi eiyitehi God kakikaap mit miyapir narak. 19 *Yi eiyitehi God ke hi, te hirak kakweto him, hi ap yink enuk au, hi ehirp hatip mit him yaaim me Krais nipa God kepaknem. 20 *Hi mitik hatip mit him yaaim. Te hi hepu winak enuk ke gavman henterim. Yi eiyitehi God kakikepa hi ap hinaain hatip mit him mirak au. Hi tewen ehitor menmen har ke nipa hi hirakem.

Pol katip him mikaru

21 *Tikikas, kiau yinak yaaik kaknen kakitpi menmen yapirwe nepei man hi. Hirak mitik yaaik kiriak menmen me Mitik Iuwe Krais. 22 Hi heriuwetek kaknen yi mit kakitpi menmen, te yi eiyirtei haiu mepu werek werek, te yi han yaaik eiyu.

23 Hi hanhan God Haai ketike Mitik Iuwe Jisas Krais hanhani tatrekyi yi eiyu werek werek yi eiyisesik. 24 *Hi hanhan God kakriak menmen yaaim me mit miyapir yapirwe hir hanhan Mitik

* 6:17 1Te 5:8; Ais 49:2; Hi 4:12 * 6:18 Lu 18:1; Kl 4:2; 1Te 5:17

* 6:19 Ap 4:29; Kl 4:3-4; 2Te 3:1 * 6:20 2Ko 5:20; Fm 9 * 6:21

Ap 20:4; Kl 4:7-8; 2Ti 4:12 * 6:24 1Pi 1:8

Iuwe kiau Jisas Krais, h+r nisesik nemtau him
m+rak werek werek.

Mep+r keremem

Him Yaaim Me God
The New Testament in the Au language of Papua New
Guinea
Nupela Testamen long tokples Au long Niugini

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Au

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-12-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

4e85f348-3df4-5add-b32a-49bcafe3752a